

Tekst:

De Here HERE heeft mij de tong van een leerling gegeven, zodat ik de vermoeide weet te antwoorden. Het Woord wekt morgen aan morgen. Hij wekt mij het oor om te horen als een leerling. (Jesaja 50: 4; eigen vertaling)

Gemeente van Christus,

We hebben een week van herdenken achter ons. We hebben toespraken gehoord van goede sprekers. Goede sprekers hebben een vaardige tong. Zij vinden de woorden die ons boeien en meenemen, raken en ontroeren. Sprekers die je raken en meenemen kunnen veel goed doen. Maar ze kunnen ook kwaad doen. Met een vaardige tong kun je vrede stichten, maar ook ophitsen tot strijd. Openbaar maken, maar ook verdonkeremanen. De waarheid dienen, maar ook leugens verspreiden. Liefde betonen, maar ook haat aanwakkeren. We zien het om ons heen, hoe spreken goed kan doen, maar ook kwaad. We zien het op straat, in de politiek, en in, ‘talkshows’, ‘voorstellingen met sprekers’. En hoe spreken wij zelf eigenlijk? Wat brengen wij met onze woorden teweeg?

In onze eerste tekst is een goede spreker aan het woord. ‘De Eeuwige gaf mij een vaardige tong om de moedeloze op te beuren.’ Dit is de tweede Jesaja, die profeteert tijdens de ballingschap in Babel. We weten niets over hem, zelfs zijn naam niet. Maar zijn opdracht is duidelijk: de moedelozen opbeuren; antwoord geven aan de vermoeiden.

Die vermoeiden zijn de joodse ballingen in Babel. Het is geen wonder dat zij moe zijn en afgemat. De ballingschap was voor Israël een ramp, een existentiële crisis als nooit tevoren. Het land dat God hun had gegeven, was verwoest. Het huis van koning David, dat volgens Gods belofte eeuwig zou zijn, was aan zijn einde gekomen. De tempel in Jeruzalem waar Gods naam woonde, lag in puin. Alle tekenen van Gods aanwezigheid zijn weggevaagd. Niets staat meer vast. Alles is onzeker.

Als onzekerheid duurt en duurt, als er niets verandert ten goede, dan word je moe. En wie moe wordt, verliest de moed. Je raakt uitgeput, lichamelijk en geestelijk. Je wordt prikkelbaar, lichtgeraakt, achterdochtig. Vatbaar voor buitenproportionele woede-uitbarstingen. De tweede Jesaja wordt het slachtoffer van woede-uitbarstingen van de

moedelozen tot wie hij moet spreken. Zijn toehoorders slaan hem op zijn rug, trekken zijn baard uit, beschimpen hem en bespuwen hem.

Wij leven in de coronatijd, nu al meer dan een jaar. Wij kunnen er moe van worden en moedeloos, nu het maar duurt en duurt, en er nog zoveel onzeker blijft. We worden voor we het weten prikkelbaar en achterdochtig. En kwaad. Onmacht kan je woedend maken. En die woede moet er dan uit. En daarvoor hebben wij de middelen: de sociale media, waar we onze irritatie, ons wantrouwen, onze angst en onze woede kunnen spuien. Maar al die uitbarstingen maken je niet minder machteloos. Machteloze woede is woedende machteloosheid. Het overwint de moedeloosheid niet. Het versterkt die. Woede is niet het antwoord.

Jesaja leefde in Babel tussen moedeloze mensen en hij gaf een echt antwoord. Met zijn vaardige tong. Je kunt ook vertalen: met de tong van een leerling. En hij spréékt als een leerling, omdat hij hóórt met een toegerust oor. Je kunt ook vertalen: met het oor van een leerling. In het Hebreeuws staat naast het woord ‘tong’ en naast het woord ‘oor’ hetzelfde woord dat je kunt vertalen als ‘van een leerling’. Jesaja heeft de tong van een leerling en het oor van een leerling. En zijn tong is zo goed, omdat zijn oor zo goed is. Omdat hij hoort, voordat hij spreekt. Hij spreekt niet uit zichzelf. Hij spreekt zichzelf niet uit. Hij geeft door wat hij gehoord heeft. Hij spreekt vanuit een andere spreker. En daarom kan hij antwoord geven aan zijn moedeloze hoorders.

Maar dat horen gaat niet vanzelf. Ook bij Jesaja niet. Om te kunnen horen moet je wakker zijn, en als je moe en moedeloos bent, kun je jezelf niet wakker maken. Jesaja moet worden gewekt. In de grondtekst wordt dat woord ‘wekken’ twee keer gebruikt. ‘Het woord van de Heer wekt mij.’ Dat betekent om te beginnen: de Eeuwige prikkelt mij, hij stoot mij aan, hij schudt mij wakker, hij brengt mij in beweging, hij motiveert mij. Gewekt worden is zo iets wonderlijks. Je staat er meestal niet bij stil. Maar soms ervaart iemand het. Bijvoorbeeld wanneer je ontwaakt uit een diepe slaap zonder dromen, of een narcose, of een coma. Tijdens een diepe slaap zonder dromen, een narcose of een coma doe je niets anders dan ademen. Je bent volkomen machteloos, je kunt je ledematen niet bewegen, je ligt als een dode. Daaruit gewekt worden, dat is opstanding. God wekt mij. Hij reanimeert mij. Hij activeert mij. In de morgen. Een nieuwe dag breekt aan. Het leven ligt voor mij.

Maar God maakt niet alleen wakker. ‘In de morgen wekt hij mij het oor.’ God prikkelt en opent het oor. Hij maakt dat de profeet hem kan horen. Dit is geen gewoon horen, een horen dat de hele dag door vanzelf doorgaat, een waarnemen van woordeloos geluid of van versleten woorden die je niets meer zeggen. Dit is een open en actief horen, gericht op

nieuwe, ongehoorde woorden, woorden van een andere kant, woorden die je áánstoten, die je wakker schudden, die je doen opstaan uit je vermoeidheid en moedeloosheid. Zo hoort een leerling. Zo open, zo actief, zo vol verwachting. Want leerling, een echte leerling is iemand die wacht op wat hij nog niet weet, en die van zichzelf weet, dat hij het nog niet weet. Als zo'n leerling heeft Jesaja geluisterd naar de Eeuwige.

En wat hij toen heeft gehoord, is Gods antwoord aan de vermoeide en moedeloze ballingen in Babel. We horen die boodschap in de andere hoofdstukken van dit bijbelboek. Dit is de kern: Ik die jullie tot mijn volk heb gemaakt, Ik heb ook de hemel en de aarde geschapen. Ik ben de Schepper, Ik sta aan het begin van alles en aan het einde van alles en boven alles. Er is niemand zoals Ik. Ik neem koning Cyrus van Perzië in mijn dienst. Hij is de nieuwe wereldheerser die begonnen is aan zijn overwinningstocht naar Babel. Door middel van zijn macht zal Ik de Heer jullie verlossen en doen terugkeren naar het beloofde land.

Een ongekend nieuw begin wordt hier gemaakt. De Here God is de Schepper, alles begint bij Hem. En Hij is de Verlosser: als zijn volk in Babel aan het einde is gekomen, maakt Hij een nieuw begin. In geen enkele situatie is God aan zijn einde. Hij is de Schepper die in elke situatie een nieuw begin kan maken.

Dat krijgen de vermoeide ballingen te horen.

Ook wij hebben die boodschap gehoord. Als het leven van Jezus in volkomen liefde voor God en voor de mensen is geëindigd in de dood, wekt God hem op uit de doden. In geen enkele situatie is de Schepper aan zijn einde. In elke situatie kan Hij een nieuw begin maken. Zelfs in de dood.

Jezus leeft. God heeft zijn dode oren en zijn dode mond geopend. En nu spreekt Jezus ons opnieuw toe als de Levende, van gene zijde van zijn aardse bestaan, vanuit zijn eeuwige leven met zijn Vader in de hemel.

Zo horen wij vanmorgen zijn stem in Johannes 15. Hij spreekt ons aan met twee bijzondere namen. Eerst: 'De grootheid, de heerlijkheid van mijn Vader zal daarin zichtbaar worden dat jullie mijn leerlingen zijn.' Wij zijn Jezus' leerlingen, wanneer we horen naar zijn woorden en doen wat hij zegt. En even later zegt hij: 'Ik noem jullie vrienden.' Waarom? Omdat hij ons alles openbaar heeft gemaakt wat hij zelf van zijn Vader heeft gehoord. Echte vrienden hebben geen geheimen voor elkaar en houden niets voor elkaar achter. Echte vrienden delen met elkaar wat zij zelf hebben ontvangen. Al wat Jezus van zijn Vader heeft gehoord heeft hij aan ons bekend gemaakt. Daarom zijn wij zijn vrienden. En daarom horen wij naar hem en zijn wij zijn leerlingen.

Een vriend van Jezus heeft het open oor van een leerling en de geofende tong van een leerling. De apostel Jacobus zegt het zo: ‘Geliefde broeders en zusters, onthoud dit goed: ieder mens moet zich haasten om te luisteren, maar traag zijn om te spreken, traag ook in het kwaad worden. Want de woede van een mens brengt niets voort dat in Gods ogen rechtvaardig is. Wees daarom zachtmoedig (...). En aanvaard zo de boodschap die in u is geplant (...).’ (Jakobus 1: 19-21).

Amen.